

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мая Сотирова Сотирова

относно дисертационен труд на тема:

Интеркултурното образование при модернизацията на гръцките средни училища

за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”,

област на висше образование: 1. Педагогически науки,
професионално направление: 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика),

Софийски университет „Св. Климент Охридски”,
Факултет по науки за образованието и изкуствата,
катедра „Предучилищна и медийна педагогика“

Автор: Георгиос Аристидис Паласкас

Научен ръководител: проф. д-р Божидар Ангелов

Образователната траектория на автора на дисертационния труд разкрива широкопрофилна академична подготовка. Георгиос Паласкас е бакалавър по начална училищна педагогика и по физическо възпитание и спорт, а през 2014 г. придобива магистърска степен по специална педагогика в СУ „Св. Климент Охридски“. Професионалната му заетост през последните пет години е като специален педагог в начално училище и в училище за деца със специални образователни потребности в начална училищна възраст. Има едногодишен опит и като директор на специално училище. От 2016 г. Георгиос Паласкас е редовен докторант с обучение на английски език в катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ към ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“. Отчислен е с право на защита през м. юли 2019 г.

Независимо от все по-нарастващото внимание към въпросите на културното многообразие в училищата и трудностите в процеса на

образователно включване на учениците от малцинствени културни групи, в редица европейски държави интеркултурното образование остава на равнището на образователна философия и свързаните с нея политики и със сигурност е повече мит, отколкото реалност в образователната среда. В *дисертационния труд* на Георгиос Паласкас интеркултурното образование се разглежда като важен момент в модернизацията на гръцките училища. Изследователската амбиция е да се проучат актуалните нагласи на учителите, работещи в мултикултурни класове, по отношение на постигането на целите на интеркултурното образование, с фокус върху успешната образователна и културна интеграция на учениците имигранти.

В съдържателно отношение и като обем дисертационният труд отговаря на възприетите изисквания за дисертационно изследване. Структуриран е във въведение, шест глави, заключение, библиография. Дисертацията е в обем от 171 страници, от които 157 страници основен текст. Използваните 179 литературни източници са компетентно подбрани, представителни са за тематиката на изследването и са пълноценно използвани в разработката.

В увода Георгиос Паласкас обосновава социалната и научна значимост и актуалността на темата, като я пречупва през призмата на процесите на нарастващо културно многообразие в Гърция в резултат от интензивните имиграционните процеси. Смятам, че концепцията на изследването би била по-пълна, ако в тази част авторът беше представил обекта, предмета, целите, задачите, хипотезите и методологията на цялостното теоретико-емпирично изследване. Още с въвеждането в проблематиката авторът насочва към концептуалните различия между понятията мултикултурност и интеркултурност. Първа глава е специално посветена на изясняването на понятия, които са ключови в избраното проблемно поле – стереотипи, предразсъдъци, интеркултурна комуникация, интеркултурна чувствителност; мултикултурализъм и

интеркултурализъм; интеркултурно образование и педагогика. Интерпретират се схващания на различни автори за същността, целите и съдържанието на интеркултурното образование. Представените във втора глава модели на интеркултурно образование всъщност очертават прехода към утвърждаване на интеркултурната образователна парадигма. Важен момент в изследването е направеният в трета глава исторически преглед на гръцката образователна политика в сферата на образователната интеграция на учениците от малцинствени културни групи. Едновременно с това авторът насочва вниманието и към трудностите в училищната среда, свързани основно с невъзможността да се постигне напредък, без да се променят изцяло учебните планове и прилаганите от учителите педагогически подходи. Разглежда се и въпросът за интеркултурната педагогическа компетентност, за новите роли на учителя в интеркултурното образователно взаимодействие. В следващите две теоретични глави Георгиос Паласкас убедително обвързва интеркултурното образование с модернизацията на гръцките училища и систематизирано представя успешни педагогически практики и дидактически модели, насърчаващи комуникацията, взаимодействието и взаимното опознаване между учениците в мултикултурните класове.

Последните две глави на дисертационния труд представят методологията и резултатите от проведеното онлайн проучване на мнението на 100 учители в средни училища с преподавателски опит с ученици – имигранти. Въпросникът е авторски, структуриран е в 6 части с въпроси, които последователно разкриват нагласите и мнението на учителите по отношение на взаимодействието им с родителите, взаимоотношенията между имигрантите и местните ученици, образователното включване на учениците имигранти и ролята на учителите в подкрепа на този процес, използваните от тях дидактически подходи в мултикултурните класове и продължаващата им квалификация.

Резултатите от проучването са интерпретирани задълбочено в търсене на отговор на поставените от Георгиос Паласкас изследователски въпроси. Положителен момент в изследването като цяло е неговата многоаспектност, навлизането в дълбочината на специфични, но практически важни и значими за образователното включване на културно различните ученици проблеми като: изучаването на майчин език в училищата, ангажираността на родителите с обучението на децата им, взаимоотношенията между учениците в мултикултурните класове, трудностите при овладяването на учебното съдържание по различните учебни предмети и др. В заключението авторът обобщава резултатите от проведеното изследване, но считам, че те биха могли да бъдат използвани по-целенасочено като основа за формулирането на изводи и препоръки към образователната практика.

Авторефератът на дисертацията отразява по коректен и изчерпателен начин съдържанието и структурата на дисертационния труд и постигнатите изследователски резултати. Тъй като в него не е направена самооценка на *научните приноси* на дисертационния труд, ще обърна внимание на няколко авторови постижения, които считам за значими по темата на дисертационното изследване:

1. Направено е задълбочено теоретично проучване на гръцката образователна политика в сферата на образователната интеграция на учениците от малцинствени културни групи.
2. Аргументирана е интеркултурната образователна парадигма като важен момент в модернизацията на средните училища в Гърция.
3. Проучени и систематизирани са успешни педагогически практики и дидактически модели за интеркултурно образование в гръцките училища.

4. Разработен и апробиран е авторски въпросник за проучване на мнението и нагласите на учителите към проблемите, свързани с работата в мултикултурни класове.
5. Емпирично са проучени актуалните нагласи на учителите по отношение на спецификата на работата в мултикултурна среда и педагогическите стратегии в подкрепа на успешната образователна и културна интеграция на ученици имигранти в средните училища.

Научно-изследователската и публикационната активност на Георгиос Паласкас по темата на дисертационния труд е удовлетворителна и отговаря на националните минимални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Представени са 3 самостоятелни статии – две от тях са в сборници на СУ „Св. Климент Охридски“, а другата – в международно електронно списание.

Мнения, препоръки и бележки

Дисертационният труд на Георгиос Паласкас представлява задълбочено теоретико-емпирично изследване на мултикултурното образование в гръцките средни училища. Разкриват се важни страни на процеса на образователна интеграция на ученици с различна културна принадлежност през погледа на учители, работещи в мултикултурни класове. Считаю, че изследването би било още по-богато, ако авторът беше направил сравнително проучване на мнението и нагласите на учителите с мнението на родителите като партньори в осигуряването на подкрепяща и позитивна образователна среда. Недостатъчно внимание, според мен, е отделено на педагогическите подходи за формиране на интеркултурна компетентност у учениците и насърчаване на интеркултурното взаимодействие и диалогичност в мултикултурните класове. Независимо от тези бележки, смятам, че дисертационният труд на Георгиос Паласкас е особено ценен като опит за разкриване на проблемите и перспективите пред интеркултурното образование, голяма част от които са

наднационални и характеризират процеса на утвърждаване на интеркултурната парадигма в съвременната образователна среда. Той може да послужи на автора като основа за по-нататъшни изследвания, в които да развие още по-убедително интеркултурната перспектива в аспекта на модернизацията на гръцките училища.

Заклучение

В заключение, на основание на дадената по-горе обща положителна характеристика на научно-изследователската дейност на докторанта, достойнствата на разработения дисертационен труд и оценката на приносните моменти в него, както и съответствието с нормативните изисквания за придобиване на научни степени, давам своя положителен вот на Георгиос Аристидис Паласкас да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищно образование).

Член на научното жури:

11 септември 2022 г.

доц. д-р Мая Сотирова